

Список літератури

1. Ковтуненко К.В. Інноваційна інфраструктура: напрями розвитку та участь держави / К.В. Ковтуненко, Ю.В. Ковтуненко // [Електронний ресурс]. – режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vnulp/Ekonomika/2012_725/17.pdf.
2. Про затвердження Державної цільової економічної програми «Створення в Україні інноваційної інфраструктури на 2009–2013 роки»: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.05.2008 №447 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
3. У 2014 році Уряд продовжить політику формування інноваційної інфраструктури [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://jurliga.ligazakon.ua/news/2013/12/27/103589.htm>.
4. Гороховатська М.Я. Інноваційна складова міжнародного співробітництва / М.Я. Гороховатська // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://iee.org.ua/files/alushta/48-gorohovatska-innov_skladova.pdf.

Sergey Popel

Khmeltsky National University

Status and prospects of innovation infrastructure in Ukraine

The aim of the paper is to investigate the condition and prospects of development of innovation infrastructure in Ukraine.

The article contains the definition of the essence of innovation infrastructure. Analysis of regulatory support the creation and development of its major facilities. The basic building blocks of innovation infrastructure, which provides for the creation of the national target program for 2009-2013 the current state and the main prospective directions of innovation infrastructure in Ukraine.

State of innovation infrastructure today is at a very low level, but in recent years there have been some positive developments, which are primarily associated with the adoption of the state target program to create innovation infrastructure.

innovation infrastructure, international innovation center, state program of innovative infrastructure.

Одержано 09.04.14

УДК 332.146.2

Н.В. Сакір-Молочко, асп.

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Напрями діяльності, проблеми та перспективи розвитку Єврорегіону «Дніпро»

Метою статті є проведення ґрунтового аналізу транскордонного співробітництва у рамках Єврорегіону «Дніпро», до складу якого входять Чернігівська область (Україна), Гомельська область (Білорусь), Брянська область (Російська Федерація), та окреслення основних заходів, що забезпечать подальший ефективний розвиток суб'єктів даного єврорегіону та вдосконалять механізм їх взаємодії.

транскордонне співробітництво, Єврорегіон «Дніпро», Чернігівська область

Н.В. Сакір-Молочко, асп.

ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана»

Направления деятельности, проблемы и перспективы развития Еврорегиона «Днепр»

Целью статьи является проведение основательного анализа трансграничного сотрудничества в рамках Еврорегиона «Днепр», в состав которого входят Черниговская область (Украина), Гомельская область (Белоруссия), Брянская область (Российская Федерация), и определение основных мероприятий, которые обеспечат дальнейшее эффективное развитие субъектов данного еврорегиона и усовершенствуют механизм их взаимодействия.

трансграничное сотрудничество, Еврорегион «Днепр», Черниговская область

Постановка проблеми. Досягнення Україною суверенітету в умовах розвитку глобалізаційних та інтеграційних процесів зумовлює необхідність включення держави та її регіонів у активну міжнародну діяльність. Правовою основою для транскордонного співробітництва є ратифікована Верховною Радою України Європейська хартія місцевого самоврядування та Декларація про транскордонне співробітництва в Європі, які в концептуальному плані мають позитивний вплив на розвиток євро регіонів, здійснення реформ місцевого самоврядування, а також сприяють удосконаленню правових механізмів співпраці між органами самоврядування прикордонних міст і районів. Важливим кроком стало і приєднання України до Європейської рамкової конвенції про прикордонну співпрацю територіальних співтовариств або областей. Зазначені нормативні документи спрямовані на розвиток всього спектру транскордонної співпраці в культурній, економічній, освітній та інших сферах на міжнаціональному, національному, регіональному рівнях з метою спрощення візового режиму, розвитку прикордонної, транспортної, телекомунікаційної, природоохоронної, енергетичної інфраструктури, протидії нелегальній міграції і боротьбі з міжнародною злочинністю. Основоположним національним нормативно-правовим актом, що регулює питання транскордонного співробітництва є Закон України «Про транскордонне співробітництво», що визначає правові, економічні та організаційні засади, мету та принципи, сфери, органи та організаційні механізми, форми державної підтримки та фінансове забезпечення транскордонного співробітництва.

Єврорегіон «Дніпро» складається з Чернігівської області України, Брянської області Російської Федерації та Гомельської області Республіки Білорусь і створений з метою сприяння соціально-економічному розвитку, науковому і культурному співробітництву прикордонних територій. Даний єврорегіон має значний потенціал, проте використовується він не в повній мірі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням діяльності Єврорегіону «Дніпро» займається досить вузьке коло науковців, серед яких варто зазначити наступних: Вдовенко С.М., Вдовенко Ю.С., Гонга О.І., Охріменко Я.В., Рогова О.В. Їх наукові праці присвячені різноманітним аспектам функціонування Єврорегіону, проте у них відсутні узагальнені рекомендації щодо подальшої діяльності в межах Єврорегіону.

Постановка завдання. Метою статті є проведення ґрунтовного аналізу транскордонного співробітництва у рамках Єврорегіону «Дніпро» та визначення основних заходів, що забезпечать подальший ефективний розвиток суб'єктів Єврорегіону та вдосконалять механізм їх взаємодії.

Виклад основного матеріалу. Завдяки вигідному географічному положенню Чернігівська область разом з Гомельською областю Республіки Білорусь та Брянською областю Російської Федерації входить до Єврорегіону «Дніпро».

Міжрегіональне і прикордонне співробітництво – це важливий сегмент українсько-білоруських торговельно-економічних відносин. Підґрунтям цих відносин є історично-традиційно встановлені стосунки і сформована за останні 10 років договірна база, зокрема: Міждержавна програма довгострокового економічного співробітництва України з Республікою Білорусь на 1999-2008 роки; Угода між Урядом України і Урядом Республіки Білорусь про співробітництво з прикордонних і митних питань; Угода про співробітництво прикордонних областей України та Республіки Білорусь між Урядом України і Урядом Республіки Білорусь; 7 міжурядових і міжвідомчих угод (протоколів) щодо прикордонних питань; 53 угоди між органами влади українських і білоруських областей та міст.

Важливим напрямом в рамках Єврорегіону «Дніпро» є співробітництво Чернігівської області України з Гомельською областю Республіки Білорусь. Гомельська область має значний економічний потенціал і є одним з високорозвинених індустриальних регіонів Білорусі. На її території розташовано понад триста великих і середніх промислових підприємств. Провідні галузі: паливна, хімічна, нафтовидобувна,

харчова, деревообробна, целюлозно-паперова та чорна металургія. Велика питома вага підприємств машино- і приладобудування, металообробки. В області зосереджений весь республіканський обсяг видобутку нафти, газу, виробництва прокату чорних металів, фосфатних добрив, комбайнів, скла, лінолеуму, виробляється понад 90% білоруської сталі, 45% продукції нафтопереробки, 55% паперу, 42% підшипників, 67% шпалер, 38% металорізальних станків. Великі підприємства – РУП «Білоруський металургійний завод», ВАТ «Гомельскло», РУП «Гомільмаш», «Гомельобой» та інші.

Вигідне географічне положення, сприятливий клімат, досвід співробітництва із закордонними партнерами, високий освітній рівень робітників та службовців, наявність ресурсів для розвитку аграрно-промислового комплексу роблять область перспективною для закордонних інвесторів. На території області працюють 71 спільне і 41 іноземне підприємства. Понад 70 країн далекого зарубіжжя є торговельними партнерами Гомельської області. Великобританія, Німеччина, Польща, Латвія, Китай, Італія, США – країни, з якими торгівля ведеться найбільш активно. Гомельська область експортує метали й продукцію з них, мінеральні добрива. Основним партнером у зовнішньоекономічній діяльності є Росія, обсяг торгівлі з якою становить половину зовнішньоторговельного обороту області. Частка експорту продукції в далеке зарубіжжя перевищує 70%. Щорічно в області створюється більше 10 тисяч нових робочих місць.

В області діє вільна економічна зона «Гомель-Ратон». Ціль її створення – розвиток орієнтованих на експорт виробництв, заснованих на нових і високих технологіях, забезпечення сприятливих умов для економічного розвитку Гомельського регіону і його поступова інтеграція у світову економіку. У числі основних завдань, що сприяють економічному підйому регіону, – розвиток наукомістких галузей, нарощування експортного потенціалу, збільшення виробництва продовольства, житлове будівництво. Агропромисловий комплекс здатний задовольнити потреби населення в основних продуктах харчування й забезпечити сировиною переробну галузь, а також готовий до міжнародного співробітництва, спрямованого на виробництво й переробку продукції рослинництва і тваринництва. Найважливіший пріоритет для області – забезпечення продовольчої безпеки. Незважаючи на те, що Гомельщина відноситься до зони ризикованого землеробства, потенціал сільськогосподарських підприємств регіону досить високий. Агропромисловий комплекс здатний задовольнити потреби населення в основних продуктах харчування й забезпечити сировиною переробну галузь.

Область зацікавлена як у приватних вітчизняних, так і в іноземних інвестиціях. Приплив зовнішніх інвестицій сприяє не лише виходу економіки з кризи й поліпшенню якості життя населення, але й ефективному функціонуванню підприємств різних форм власності, інтернаціоналізації ринку товарів, капіталів і робочої сили. Основними сферами залучення іноземних інвестицій у Гомельську область є наступні галузі промисловості: паливна, хімічна і нафтохімічна, чорна металургія, радіоелектронна, алмазообробна, машинобудування й металообробка, лісова, деревообробна й целюлозно-паперова, харчова. Сільськогосподарський сектор готовий до міжнародного співробітництва, спрямованого на виробництво і переробку продукції рослинництва й тваринництва. Підприємства будівельної індустрії зацікавлені в інвестиціях, спрямованих на виробництво будівельних матеріалів і конструкцій.

Основні мотиви для співробітництва з областю: соціальний спокій, юридична безпека, державні гарантії, сприятливі кліматичні умови, вигідне географічне положення на перетині важливих міжнародних залізничних ліній й автомагістралей, досвід співробітництва із закордонними підприємствами й фірмами різних форм власності, наявність ресурсів для розвитку аграрно-промислового комплексу, активна підтримка структурами влади продуктивних інвестицій, виключення обмежень для іноземних капіталовкладень. Таким чином, можливості пошуку взаємовигідних сфер для співпраці Чернігівської і Гомельської областей практично необмежені.

Через співробітництво з Гомельською областю Чернігівщина може активізувати зв'язки з іншими регіонами Білорусі та Росії. Договірною-правова база білорусько-російської співпраці на регіональному рівні включає понад 170 договорів, угод і протоколів про торговельно-економічне, науково-технічне і культурне будівництво. Найбільш тісні торговельно-економічні зв'язки Республіка Білорусь має з Московською, Смоленською областями, на частку яких припадає близько 70% білорусько-російського товарообігу. Нові можливості відкриваються у зв'язку з формуванням Програми сусідства «Росія-Білорусь». Метою програми є інституційна співпраця на основі транснаціональних і двосторонніх відносин в регіоні Балтійського моря. Діяльність здійснюватиметься безпосередньо на територіях країн-партнерів (Росії і Білорусі), а також представлятиме інтерес для країн Європейського Союзу.

Водночас, як один з важливих кроків на шляху до транскордонної інтеграції Республіка Білорусь пропонує посилити спільну роботу білоруських, російських, українських і європейських структур по виробленню універсальних, прозорих і прийнятних для всіх зацікавлених держав правових норм, що полегшуватимуть участь прикордонних регіонів і міст єврорегіонів у прикордонній торгівлі й забезпечать суттєве спрощення режиму переміщення через кордон людей, товарів, капіталу, а також надання послуг.

Не менш вигідним для Чернігівщини може бути співробітництво в рамках Єврорегіону «Дніпро» з Брянською областю Російської Федерації. Вигідне положення Брянської області, сусідство двох країн і чотирьох областей Російської Федерації сприяє встановленню різнобічних широких економічних, наукових і культурних зв'язків та стає одним з найважливіших факторів розвитку міжнародного співробітництва. Провідне місце у виробництві області належить підприємствам машинобудування, металообробки, електронної, хімічної, лісової, деревообробної й целюлозно-паперової, легкої й текстильної промисловості, а також промисловості будівельних матеріалів. В області добре розвинутий агропромисловий комплекс. Основними галузями сільського господарства є тваринництво і рослинництво. У рослинництві область спеціалізується на вирощуванні зернових (жито, ячмінь, пшениця, овес, гречка) і технічних (льон, конопля, цукровий буряк) культур. Основними галузями тваринництва є м'ясо-молочне скотарство, свинарство, птахівництво, бджільництво. У машинобудуванні й металообробці налагоджене виробництво тепловозів, вантажних вагонів, дизелів, бульдозерів й автогрейдерів, електросталі, сталевого й чавунного прокату. У харчовій промисловості виробляються м'ясні і молочні продукти, консерви, тютюнові вироби, крупи. Легка промисловість випускає пряжу, швейні вироби. Область має значні запаси торфу і фосфоритів. На її території виявлена нерудна сировина, яка необхідна для розвитку промисловості будівельних матеріалів і скляної індустрії. Брянська область має значний експортний потенціал, у загальному обсязі якого основне місце займають чавун, сталь, прокат. Крім того, важливими статтями експорту є будівельні матеріали (цемент, шифер). Отже, в рамках Єврорегіону «Дніпро» має бути ефективно задіяний виробничий та науково-технічний потенціал Брянської області.

Крім загальної характеристики торгово-економічного співробітництва слід відзначити окремі приклади співробітництва, такі як, наприклад, робота ТОВ «Техноторг», котре в с. Іванівці Чернігівського району облаштувало виставковий майданчик, де можна побачити і придбати продукцію заводів: «Гомельсільмаш», «Мінський тракторний завод», «Бобруйськагромаш», «Амкадор» та російських заводів – «Ростсільмаш», «Автодизель», «ГАЗ», «КамАЗ».

Враховуючи багаторічний досвід діяльності Єврорегіону «Дніпро», можемо визначити ряд проблем у сфері транскордонного співробітництва:

– тенденції депресивності, притаманні окремим прикордонним територіям та населеним пунктам, у тому числі втрачені промислові й сільськогосподарські напрацювання, незадовільний рівень інфраструктури, бюджетна несамодостатність, старіння населення;

- відсутність гармонізованого законодавства України, Російської Федерації та Республіки Білорусь у сфері транскордонного співробітництва;
- існуючі проблеми перетину кордону жителями прикордонних територій;
- інертність адмінтериторій регіону, віддалених від прикордоння, до реалізації заходів та проектів транскордонного співробітництва з Республікою Білорусь та Російською Федерацією;
- нерозповсюдженість дії європейських фінансових інструментів на регіони, що не межують з Європейським Союзом;
- відсутність пільг та преференцій для суб'єктів господарювання, що здійснюють свою діяльність в рамках єврорегіонів;
- бездіяльність більшості сільських та селищних рад щодо пошуку грантових коштів для поліпшення добробуту населених пунктів, відсутність відповідних громадських організацій з розвитку;
- практична відсутність міжрегіонального он-лайн спілкування.

Задля подолання вищезазначених проблем ми пропонуємо вдатись до наступних заходів.

По-перше, необхідно розробити документ, в якому будуть визначені концептуальні засади подальшого функціонування Єврорегіону «Дніпро», основні напрями діяльності, засоби та методи, необхідні для їх досягнення, відповідальні виконавців, очікувані результати та методика оцінювання ступеня їх досягнення. Формування такої стратегії забезпечить підвищення ефективності і результативності функціонування Єврорегіону.

При формуванні даного документу необхідно враховувати всі ініціативи органів державної влади, органів місцевого самоврядування, приватних та державних установ та організацій, ділових кіл, різноманітних спілок, громадських організацій. При цьому вищезазначені учасники транскордонного співробітництва повинні враховувати власні інтереси, цілі і можливості, а також вплив своєї діяльності на досягнення мети транскордонного співробітництва. Результатом стане активізація участі у діяльності Єврорегіону широкого кола установ і організацій, окремих міст і районів, створення умов для стимулювання місцевих ініціатив, розвиток прямих транскордонних контактів по різних напрямках.

По-друге, необхідно створити українське Національне бюро Секретаріату Єврорегіону «Дніпро». Наразі функції даного органу виконує департамент економічного розвитку Чернігівської обласної державної адміністрації, який не може в повному обсязі виконувати необхідні функції, оскільки не має таких повноважень. Юридичне оформлення українського Національного координаційного бюро Секретаріату дозволить вирішити питання, пов'язані зі створенням координуючого центру транскордонного співробітництва в Чернігівській області.

По-третє, необхідно забезпечити членство Єврорегіону «Дніпро» в Асоціації Європейських Прикордонних Регіонів. Наразі Єврорегіон має статус спостерігача в АЄПР, що не дає можливості в повному обсязі залучати консультативну, методичну, фінансову допомогу.

По-четверте, необхідно створити передумови для залучення іноземних інвестицій через Єврорегіон «Дніпро». Для забезпечення таких передумов важливим є виконання наступних завдань: створення інвестиційно-консультативних центрів; розповсюдження інформації щодо інвестиційного потенціалу регіону; поширення сфери діяльності взаємних представництв; робота з Асоціацією Європейських Прикордонних Регіонів по залученню коштів міжнародної технічної допомоги; вивчення досвіду залучення іноземних інвестицій в інших євро регіонах; робота з міжнародними фінансовими установами та організаціями як ознака стабільної ситуації в області; підготовка проектів для до фінансування щодо навчання роботі з іноземними інвесторами, пошуку дієвих бізнесових ідей.

По-п'яте, необхідно створити мережу агентств регіонального розвитку та розробити проекти у рамках Єврорегіону «Дніпро». Мережа обласних, районних і міських агентств регіонального розвитку сприятиме розвитку місцевих ініціатив та забезпечить умови для створення установ, що розроблятимуть та реалізовуватимуть проекти у рамках Єврорегіону. Агенства будуть розробляти та реалізовувати конкретні проекти, в той час як координуючі органи будуть проводити діяльність, спрямовану на регламентацію та регулювання даних проектів.

Висновки. Отже, функціонування Єврорегіону «Дніпро» призвело до значної активізації транскордонних зв'язків між її учасниками – областями в цілому, та різноманітними установами і організаціями цих областей зокрема. Проте в процесі реалізації мети діяльності Єврорегіону виникає ряд проблем, що унеможливує використання потенціалу суб'єктів транскордонних відносин в повній мірі. Для нівелювання негативного впливу необхідно здійснити ряд заходів, а саме: розробити стратегію розвитку Єврорегіону, створити інституційне забезпечення Єврорегіону, забезпечити членство Єврорегіону в Асоціації Європейських Прикордонних Регіонів, створити передумови для залучення іноземних інвестицій через Єврорегіон, створити мережу агентств регіонального розвитку.

Список літератури

1. Вдовенко С.М. Транскордонне співробітництво: Єврорегіон «Дніпро» / С.М. Вдовенко, Ю.С. Вдовенко, О.В. Рогова // Науково-практичне видання. – Чернігів, 2012. – 247 с.
2. Гонта О.І. Реалізація транснаціональних проектів у сфері формування інфраструктури Єврорегіону «Дніпро» / О.І. Гонта // Вісник ДонНУ. – Донецьк. – 2005. - №2-2. – С. 26-30.
3. Мікула Н. Єврорегіони: досвід та перспективи. Інститут регіональних досліджень / Н. Мікула. – Львів: ІРД НАН України, 2003. – 222 с.
4. Транскордонне співробітництво та розвиток транскордонних кластерів. Збірник науково-аналітичних матеріалів, нормативно-правових актів та методичних рекомендацій з питань транскордонного співробітництва та розвитку транскордонних кластерів / Куйбіда В.С., Ткачук А.Ф., Толкованов В.В. та ін. / Міністерство регіонального розвитку та будівництва України. – К., 2009. – 242 с.

Nina Sakir-Molochko

SHEE «Vadym Hetman Kyiv National Economic University»

Fields of activities, problems and prospects of the Euroregion "Dnipro"

The purpose of the article is to conduct detailed analysis of cross-border cooperation in the framework of the Euroregion "Dnipro" and to outline the basic steps that will ensure the further development of Euroregion's subjects and improve the mechanism of their interaction.

Chernihiv region cooperates with the Gomel region of Belarus and the Bryansk region of Russia, as evidenced by numerous agreements and establishment of effective interaction between subjects of cross-border cooperation. However, in the implementation of the objectives of the Euroregion activity there are a number of problems that make it impossible to use the potential of cross-border cooperation fully. For leveling the negative impact it is necessary to take a number of measures.

The author proposes to take the following actions: to work out a strategy for development of the Euroregion, to provide a Euroregion institutional support, to ensure membership in the Euroregion in the Association of European Border Regions, to create conditions for attracting foreign investment through the European Region, to create a network of regional development agencies.

cross-border cooperation, Euroregion "Dnipro", Chernihiv region

Одержано 30.04.14